

דף יט

ל. הבונה לעובדי כוכבים כיפה שמעמידים בה עבודת כוכבים – האם שכרו מותר או אסור? ומה דין השכר שקיבל הבונה עכו"ם עצמה?

אסור לבנות להם כיפה. ואם בנה – שכרו מותר (רבי אלעזר אמר רבי יוחנן), שתשמישי ע"ז אינם נאסרים עד שנשתמשו בהם לדברי הכל.

בנה עבודת כוכבים עצמה; נחלקו רבי ישמעאל ורבי עקיבא האם עכו"ם של נכרים נאסרת בגמר עשייתה או אינה נאסרת עד שתעבד, ולפי דעה זו שכרו מותר. ואפילו לדעה ראשונה אמר רבה בר עולא ששכרו מותר וכדעת האומר 'ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף', שהרי כל עוד לא השלים את מלאכתו במכוש אחרון, עדיין לא נעשתה 'עבודת כוכבים' וכבר זכה בשכירות במשך עבודתו (ומכוש אחרון אינו שוה ממון ואין בשכרו תערובת שכר של איסור. עפ"י תוס').

להלכה, עכו"ם של עובדי כוכבים נאסרת מיד. ושל ישראל – עד שיעבדו לה. ולהלכה ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף.

הורו פוסקים אחרונים אודות בעל חנות תכשיטים, שלכתחילה אין ראוי למכור תכשיט העשוי כעין צלב [שיש לחוש לגוי שישתמש בוה לע"ז], אבל בשעת הדחק מותר, שאין זה אלא תכשיט (דברי חכמים יו"ד פ"ה, מהגר"ש"א והגר"פ"ש).

דף כ (כא)

לא. מהן שלש ההלכות, כלליהן ופרטיהן, הנלמדות מלא תחנם? האם הן מוסכמות על הכל?

לא תחנם –

לא תתן להם חניה בקרקע. (ואיסור תורה הוא. רש"י ועוד. וכן מבואר בגמרא להלן כא.). ואפילו מכירת אילנות, קמה או שחת. מכרם על מנת לקוץ – רבי מאיר אוסר ורבי יהודה מתיר.

נחלקו הראשונים האם הלכה כרבי יהודה (רמב"ם עכו"ם י, ד; רא"ש. וכ"פ בשו"ע) או כרבי מאיר שכן סתם משנתנו כמותו (רי"ף).

מכירת בתים בחוצה לארץ – מותרת. מכירת שדות – רבי מאיר אוסר [גזרה משום ארץ ישראל. ולפי שמכירת שדות חמורה יותר, שיש בה שני איסורים, משום 'לא תחנם' ומשום הפקעת מעשרות, לכך גזרו עליה בחו"ל] ורבי יוסי מתיר. וכן נחלקו לענין סוריא; לר"מ אין מוכרים אפילו בתים, שסובר כיבוש יחיד שמיה כיבוש, והריהי כארץ ישראל לענין איסור מכירה. ולרבי יוסי מותר למכור בתים [דלאו שמיה כיבוש] ואסור למכור שדות, גזרה משום ארץ ישראל. אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי יוסי. ובלבד שלא יעשנה שכונה, כלומר לא ימכרנה לשלשה בני אדם (כא.).

יש מי שכתב שגם בחו"ל אסור למכור להם צמחים במחור. ואין כן דעת רוב הפוסקים.

לא תתן להם חן – כגון לומר 'כמה נאה עובד כוכבים זה'. אבל אמירה בדרך הודאה וברכה לקב"ה על בריות טובות שבעולמו – שפיר דמי, וכדרך שנהגו רשב"ג ורבי עקיבא.

לא תתן להם מתנת חנם. כן סובר רבי יהודה. ולדברי רבי מאיר – מותר (... תתננה ואכלה או מכר לנכרי).